

5.

**DODATAK:
ŠKOLSKI PROGRAMI**

Škole su u prilici i u obavezi da organizuju različite preventivne aktivnosti u okviru redovne i izborne nastave i vannastavnih aktivnosti, posebno kada su teme relevantne i aktuelne. To je dobar način da se doprinese razvoju ključnih *kompetencija celoživotnog učenja* (poput društvenih i građanskih kompetencija) i *opštih međupredmetnih kompetencija* (poput odgovornog učešća u demokratskom društvu, ali i komunikacija, odgovoran odnos prema zdravlju, saradnja i druge).

U preventivne aktivnosti (planiranje i realizaciju) treba uključiti učenike/učenicice, kao i druge aktere iz zajednice, poput stručnjaka i roditelja.

U ovom odeljku predstavljamo nekoliko primera koje nam je poslala **Vesna Ilić, stručna saradnica – psihologinja iz Gimnazije Paraćin.**

ANALIZA RIZIKA PO BEZBEDNOST U ŠKOLI

Svaka preventivna aktivnost u školi može/treba da počne analizom rizika. Ovakva analiza je obaveza škole u sklopu programa zaštite učenika od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, te je koleginica Vesna Ilić prikazala faktore rizika iz kategorije sociokulturnih rizika u zajednici i predstavila njihove moguće posledice po psihofizički razvoj mladih, njihovu socijalnu i emocionalnu dobrobit, poštovanje rodnog identiteta, razvoj samopouzdanja i autonomije.

Bezbednosni rizici iz ove grupe razlikuju se u različim zajednicama. Možete **uporediti** ovu sa vašom listom rizika i posledica.

Za najvažnije ili najučestalije rizike **treba pripremiti plan aktivnosti** za smanjenje njihovog uticaja, ukoliko nije moguće njihovo otklanjanje.

Faktori rizika sociokulturnog tipa	Posledice
Prebacivanje odgovornosti – formalno i nefunkcionalno delovanje škole u oblasti zaštite i prevencije	Rizici se održavaju i ne unosi se promena koja bi jačala bezbednost
U zajednici su rasprostranjene predrasude i stereotipni stavovi prema društvenim grupama i ličnim svojstvima pojedinaca <i>* unose se u školu kroz uverenja školskog osoblja i učenika</i>	Diskriminacija nastavnika i đaka; nepovoljan položaj pojedinaca unutar školske zajednice
Velika izloženost kulturno zagađujućim sadržajima kroz mas-medije	Ugrožen socijalni razvoj, šire se zablude i pogrešni modeli socijalnih odnosa, nepovoljan položaj pojedinaca unutar školske zajednice
U najfrekventnijem kanalu komunikacije (preko interneta) prisutan govor mržnje, diskriminacija, vređanje, etiketiranje i sl.	Šire se zablude i pogrešni modeli komunikacije, nepovoljan položaj pojedinaca unutar zajednice
Slaba dostupnost kvalitetnih i razvojno povoljnih programa za mlade u lokalnoj zajednici	Kulturna deprivacija, dezorijentisanost, destruktivnost i autodestruktivnost i sl.
Nedovoljna uključenost roditelja / staralaca u život škole; nepostojanje zajedničkog stava o vrednostima koje se poštuju i razvijaju u školi <i>* moguć je raskorak između porodičnih i školskih vrednosti, nesporazum, nerazumevanje, niska tolerancija i sl</i>	Otežana izgradnja prosocijalnih stavova i socijalne integracije; konfuzija vrednosti; zanemarivanje pravila važnih za bezbednost; slaba unutrašnja zaštitna mreža u školi

<p>Nedovoljno angažovanje nastavnika u slobodnim aktivnostima za učenike; siromašna ponuda vannastavnih programa u školi</p> <p>Nastavnici i đaci, kao i kolege međusobno se ne poznaju dovoljno, škola je prolazno mesto za obezličeni i dehumanizovani rad</p> <p><i>* ¾ nastavnika radi samo deo radnog vremena u školi, neki rade i u po 3-4 škole, u različitim mestima (selo, grad, opština)</i></p>	<p>Mladi se razvijaju u oskudnom i nestimulativnom okruženju; ne izgrađuje se kohezivna i solidarna zajednica; ne neguje se inkluzivna kultura; nema poverenja i saradnje</p>
<p>Nedovoljna informisanost i neodgovarajuće znanje školskog osoblja i učenika o diskriminaciji i diskriminatornom ponašanju, posebno u odnosu na lična svojstva kao što je poreklo, socijalno-ekonomski status, kulturu, religiju, pol, rodni identitet, seksualnu orijentaciju... uključujući vređanje ugleda, časti i dostojanstva</p>	<p>Nepovoljan položaj pojedinaca i grupa unutar školske zajednice</p>
<p>Nedovoljna informisanost i neodgovarajuće znanje školskog osoblja i učenika o različitim vidovima zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja, o mestima na kojima se ono može desiti i o potencijalnim učionicima i žrtvama</p>	<p>Nepovoljan položaj pojedinaca i grupa unutar školske sredine</p>
<p>Samo formalno postavljene unutrašnje procedure i nedosledna primena rešenja za prevenciju i sprečavanje svih oblika ugrožavanja bezbednosti i diskriminacije</p>	<p>Nepovoljan položaj pojedinaca i grupa unutar školske sredine</p>
<p>Škola nema dovoljno integriteta prilikom zaštite ugroženih osoba ili grupa</p> <p>Podržava se doživljaj bespomoćnosti, bezizlazne pozicije žrtve, indirektno opravdavanje ugrožavanja, etiketiranje i stigmatizovanje žrtve</p>	<p>Niska bezbednost, dugoročno se narušava sigurnost i poverenje, reviktimizovanje žrtve, tolerisanje počinilaca i odgovornih za prevenciju i sprečavanje ugrožavanja</p>
<p>Nedovoljno znanje školskog osoblja o nadležnostima saradničkih službi (policija, centar za socijalni rad) u sprečavanju i zaustavljanju ugrožavanja</p>	<p>Opada nivo bezbednosti, ponavljaju se neefikasni postupci u školi, ne deluje se intergisano i efikasno</p>
<p>Nedostatak konstruktivne saradnje relevantnih službi u zajednici i pozitivnih primera zajedničkog delovanja</p> <p><i>* Ne poštuju se zakonske i podzakonske procedure</i></p>	<p>Niska bezbednost zajednice, ponavljaju se neefikasni postupci, ne deluje se intergisano i efikasno</p> <p><i>* iscrpljivanje, nemoć svake pojedinačne ustanove</i></p>
<p>Nizak nivo doživljaja pripadanja školi (školskoj zajednici), deljenja zajedničkih vrednosti i kulture, slab etos škole</p>	<p>Dugoročno opada nivo bezbednosti u školi, raste rizik od dominacije negativnih uticaja</p>
<p>Slabi kapaciteti zajednice da prepozna i reaguje na rizike i ugrožavanje bezbednosti mladih; škola nema motivisane saradnike u okruženju</p> <p><i>* npr. nema samoorganizovanih građana i volontera koji bi bili saradnici škole u zaštiti od rizika i ugrožavanju</i></p>	<p>Dominacija negativnih faktora u zajednici</p>

Program aktivnosti:

ZAŠTITA I BEZBEDNOSTI DECE – STALNA BRIGA ŠKOLE

ГИМНАЗИЈА У ПАРАЋИНУ

ЗАШТИТА И БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ – СТАЛНА БРИГА ШКОЛЕ

Недеља активности од 19. до 25. 11. 2015.

19.11. <u>четвртак</u> Међународни дан превенције злостављања и занемаривања деце	Промоција школског пројекта: Трибина поводом Међународног дана превенције злостављања и занемаривања деце Културни центар, Параћин, 12:00
	Тематски час одељењског старешине: Шта је насиље, злостављање и занемаривање
20.11. <u>петак</u> Светски дан детета	Постер презентација у школи: Коме да се обратим ако сам угрожен или у ризику
	Вршњачка едукација – Ученички парламент: Неопходна знања из прве помоћи
	Кутак за родитеље у школи: Поверење као услов безбедног одрастања
23.11. <u>понедељак</u>	Тематски час за ученике 2. разреда: Превенција психичког вршњачког насиља
	Тематски час одељењског старешине: Шта је насиље, злостављање и занемаривање
24.11. <u>уторак</u>	Јачање здравих стилова живота – здрава исхрана: Здрава ужина за сваког ученика
	Пројекат: Сачувај свој живот Презентација са демонстрацијом за ученике 3. разреда Превенција ризичног понашања младих у саобраћају Реализација: Савет за безбедност општине Параћин Гимназија, 14:00
	Тематски час одељењског старешине: Шта је насиље, злостављање и занемаривање
25.11. <u>среда</u> Међународни дан борбе против насиља над женама	Тематски час за ученике 1. и 2. разреда: Решавање вршњачких конфликта Безбедност на интернету
	Тематски час одељењског старешине: Шта је насиље, злостављање и занемаривање
	Радио/ТВ гостовање: Препоруке деце и младих које унапређују њихову сигурност

Program aktivnosti: NEDELJA TOLERANCIJE

ГИМНАЗИЈА ПАРАЋИН

НЕДЕЉА ТОЛЕРАНЦИЈЕ 22-28.04.2013.

Врста програма:

- посебни програми за ученике;
- јачање безбедности ученика и превенција ризика;
- сарадња са родитељима.

Подручја рада установе:

- 1) подршка ученика,
- 2) етос установе.

Облици рада: настава, ваннаставне активности за ученике, сарадња са родитељима.

- а) наставни часови у три образовне области,
- б) ликовна секција, школски сајт,
- в) рад ђачког парламента,
- г) сарадња школе са родитељима ученика.

Носиоци: наставници, стр. сарадник, ђачки парламент, директор.

Циљна група: ученици и родитељи.

Период релаизације: 22.04 – 27.04.2013.

Место: Гимназија.

Ресурси: расположиви у школи + 16 пак папира, лепак, маркери.

ПРОГРАМ

а) часови редовне наставе у истој седмици

1. На часу латинског језика проучити порекло и изворно значење речи толеранција и подстаћи ученике на дискусију .... 2. разред.
2. На часу српског језика користити погодан прилог из књижевности за дискусију о толеранцији/ нетолеранцији разлика међу људима .... 3. разред.
3. На часу грађанског васпитања и верске наставе заступити јединицу о толеранцији различитости, људским правима, верској толеранцији, екуменизму, дискутовати о искључивости и толеранцији као стиливима социјалних односа ... сви разреди.
4. На часу географије заступити тему из политичке географије како би ученици сагледали значење и важност толеранције ..... 2. разред.
5. На часу историје представити пример толеранције међу народима и културама која је погодовала унапређивању друштвено-историјских прилика ... 1. разред.
6. На часу филозофије дискутовати о толеранцији и нетолеранцији у етичким ставовима, о вредностима, о моралним нормама ... 4 разред.

7. На часу биологије објаснити биолошко значење толеранције и интолеранције (на пр. алергени) ... 1. разред.
8. На часу психологије дискутовати о толеранцији и нетолеранцији у социјалној комуникацији и психо-динамици групе ... 2. разред.
9. На часу хемије и физике илустровати и дискутовати о природним феноменима / законима (кохезија, валенција, дејство физичког поља ...) као примерима „толеранције и нетолеранције“ материје .... 3. разред.
10. На часу одељенског старешине заступити тему толеранције међу ученицима, у циљу хармонизовања односа у одељењу ... сви разреди.

б) ликовна секција, школски сајт, током једне седмице

Секција за ликовну уметност

- дигитална колекција фотографија ученика на тему толеранција; селекцију врши наставник; одабране фотографије администратор поставља на школски сајт (може и изложба у школи фотографија на фото папиру, одбраних 10-так) ....сви разреди;

в) рад ђачког парламента, једна седмица

Ђачки парламент и стручни сарадник

- у сваку учионицу поставити постер са листом понашања у школи „Толеришемо – не толеришемо“ ... сви разреди, 16 одељенских постера.

г) сарадња са родитељима, 1 дан

Савет родитеља школе / стручни сарадник / 4 члана ђ. парл. / директор

- фокус група на тему Колико је школа толерантна? Шта треба и не треба толерисати у школи? Продукте и сугестије прикупити за школску документацију (план рада, развојни план ...)

* * *

ПРОГРАМ НЕДЕЉЕ ТОЛЕРАНЦИЈЕ ЈЕ УСВОЈЕН ОДЛУКОМ НАСТАВНИЧКОГ ВЕЋА И СПАДА У ГОДИШЊИ ПРОГРАМ РАДА ШКОЛЕ.

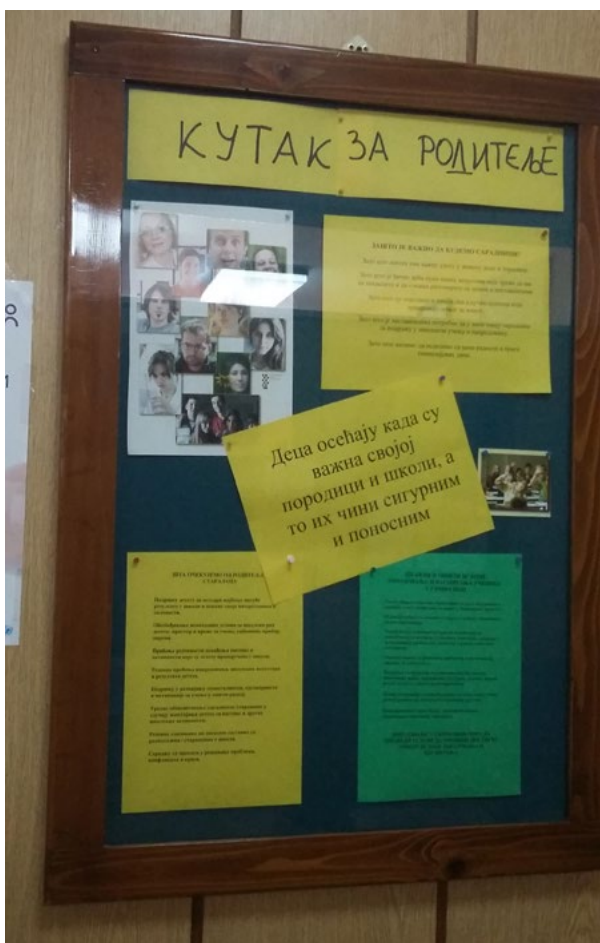
Директор, Снежана Дачић

Školski prostor: INFORMACIJE ZA UČENICE/UČENIKE I RODITELJE

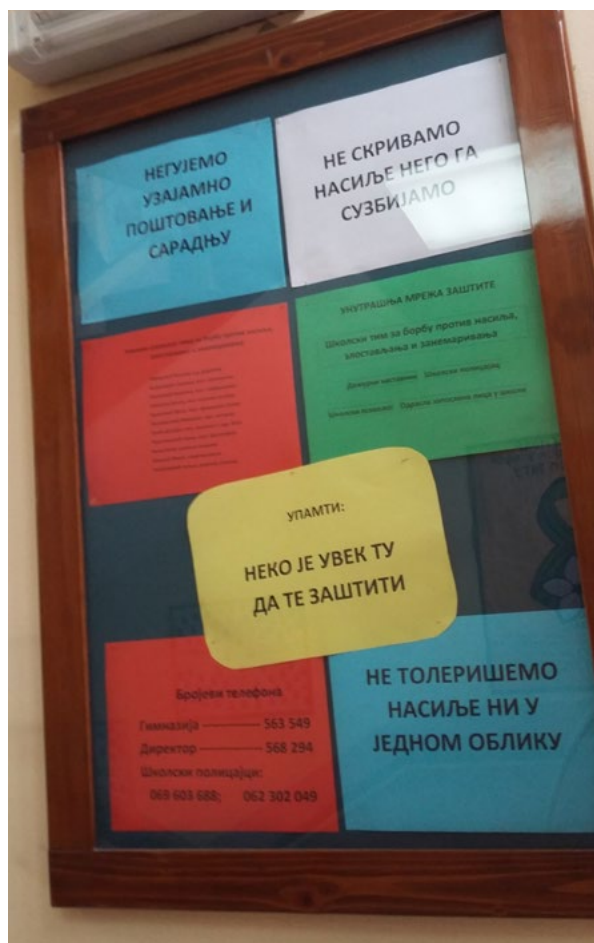
U školi, u holovima, hodnicima, na ulazu i na drugim mestima gde se učenice/učenici i roditelji zadržavaju, borave ili čekaju, treba postaviti različite relevantne informacije, koje se mogu lako pregledati i pročitati.

Kada je reč o nasilju u emotivnim/intimnim vezama mladih, kao i o digitalnom, seksualnom i rodno zasnovanom nasilju, pokazuje se korisnim da se ključne informacije i brojevi organizacija i institucija kojima se mladi mogu obratiti (u poverljivoj formi, odnosno anonimno, kada žele da se informišu ili kada žele da prijave saznanje ili sumnju na zlostavljanje) nalaze i na mestima koja nisu izložena pogledima drugih – kakvi su toaleti ili svlačionice, gde bi mogli da se postave posetri, nalepnice ili lifleti sa unutrašnje strane kabina.

KUTAK ZA RODITELJE

PORUKE ZA UČENICE I UČENIKE

PROCEDURA U SLUČAJU NASILJA

